

Han holdt i 1919 for Arbejdstidskommissionen et Foredrag, hvori han søgte at belyse de økonomiske Virkninger af 8 Timers Arbejdsdagens Gennemførelse, og han gik ud fra, at det vilde medføre en Fordyrelse af Produktionen, altsaa en Prisforhøjelse, og gjorde Rede for, at selvfølgelig skulde Arbejderne ikke betale denne Forhøjelse, de maatte have deres Løn forhøjet; han mente ogsaa, at Embedsmændene, som i første Linie kom til at mærke disse Udgifter, maatte have Erstatning; for det var selvfølgelig ikke Meningen, at Embedsstanden skulde betale denne Prisforhøjelse; gennem Konjunkturtillæg og Dyrctidstillæg skulde de have Erstatning derfor, og han mente, at det samme vilde blive Tilfælde med Funktionærer og Bestillingsmænd i de private Erhverv, de fastlønnede, de vilde have Krav paa og ogsaa kunne gennemføre en Lønforhøjelse, hvis det viste sig, at det blev dyrere at leve; de skulde altsaa ikke betale Omkostningerne. Men saa fortsatte han saaledes, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal oplæse ordret: „Derimod maa selvstændige smaa-handlende, Haandværkere, Landbrugere o. s. v. selv bære Tabet, da det jo netop er Hensigten, at disse Klasser bør arbejde mere intensivt end før, enten det nu kan ske derved, at de selv delvis erstatter fremmed Arbejdskraft i egen Bedrift, eller derved, at de bliver nødsaget til at opgive deres Selvstændighed for at blive Lønarbejder eller Funktionær.“ Det var altsaa hans Opfattelse, at det var Landbrug, Smaaahaandværkere og smaa-handlende, som i sidste Instans vilde komme til at bære Omkostningerne ved Gennemførelsen af disse Lovforslag. Det er ogsaa min Opfattelse, at saadan vil det gaa.

Den ærede Ordfører for Socialdemokratiet (Schrøder) var inde paa, at Stillingen som Fabrikarbejder egentlig var meget lidt tiltalende og meget lidt misundelsesværdig. Jeg for mit Vedkommende vilde heller ikke ønske at være Fabrikarbejder, men det er slet ikke det, der er Spørgsmaal om, hvor den enkelte ønsker at arbejde, men en Kendsgerning er det, at der er mange, som foretrækker disse Arbejdsforhold for dem, der bydes i de smaa selvstændige Erhverv. Jeg kender ikke saa faa Eksempler paa, at hvor der opstaar en Fabrik, har mindre Jordbrugere solgt deres Ejendom for at tage Arbejde paa Fabrikken. Det er vel kun enkelte Tilfælde, men hvad er det, som foregaar i Samfundet? Det er, at man i Virke-

ligheden i Tidens Løb gaar over fra de smaa selvstændige Erhverv til Fabrikarbejde, fordi de, som er beskæftigede i disse Erhverv, mener, at de Vilkaar, der bydes i de selvstændige Erhverv, alt i alt ikke er saa gode og fordelagtige som dem, de kan opnaa ved at gaa ind i Storindustrien eller i det hele taget i en Industri. Og hvad er paa den anden Side det, som vi paa mange Omraader her i den høje Rigsdag bestræber os for? Vi søger at støtte, ja, endog at oprette og vedligeholde smaa selvstændige Bedrifter baade i Byerne, men navnlig paa Landet; Aar efter Aar ofrer vi Millionbeløb for at oprette nye selvstændige Brug; men det kan jo ikke nægtes, at vi paa den anden Side Gang efter Gang gennemfører Lovforslag, som indirekte arbejder i den stik modsatte Retning. Naar vi gennemfører vidtgaaende sociale Foranstaltninger, der koster mange Penge — jeg skal ikke komme ind paa at sige noget hverken for eller imod, det kan være forskelligt efter de forskellige Forhold —, maa vi ikke være blinde for, at disse Forslags Gennemførelse i Virkeligheden paa mange Punkter bidrager til at svække den selvstændige Virksomhed og er en indirekte Støtte for Fabrikvirksomheden, saa sandt som disse sociale Love i Virkeligheden i videste Udstrækning tages i Brug af de Folk, som tjener deres Brød i Storindustrien. Det Lovforslag, vi her behandler, vil ogsaa virke i denne Retning og vil efter min Opfattelse virke i høj Grad i denne Retning, og da der ikke paa anden Vis er stor Fordel ved Gennemførelsen af Lovforslaget — tværtimod —, kan mit Parti ikke støtte Regeringen i Gennemførelsen af Forslaget til Lovfæstelse af 8 Timers Arbejdsdagen eller til Ratifikation af en international Konvention i samme Retning.

For at der ingen Misforstaaelse skal være, skal jeg gøre endnu en Bemærkning. I Bemærkningerne til Lovforslaget om 8 Timers Arbejdsdagen staar der, at Regeringen i 1919—20 har anset det for ønskeligt at ratificere denne Konvention om 8 Timers Arbejdsdagen. Det er imidlertid urigtigt, og jeg synes, det er en Urigtighed, som den højtærede Socialminister maa have vidst var urigtig, idet der den Gang her i Rigsdagen var en lang Forhandling, under hvilken den daværende Opposition netop bebrejdede den daværende Regering, at den ikke vilde anbefale disse Lovforslag til Vedtagelse. Det gjorde den heller ikke, den hverken anbefalede eller fraraadede dem. Derfor kan man heller ikke her i